

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

„Take it or leave it“ - ultimativní změny smluv v nejnovější rozhodovací praxi Nejvyššího soudu

V oblasti závazkových právních vztahů se často setkáváme s tím, že část obsahu smlouvy je určena odkazem na obchodní podmínky. Smluvní strana, která je jejich tvůrcem, má současně typicky zájem na tom, aby je mohla měnit, a to jednostranně, většinou s ohledem na zjednodušení kontraktačního procesu s větším množstvím smluvních partnerů a zachování jednotnosti obsahu závazku.

Jednou z běžných forem jednostranné změny obchodních podmínek jsou tzv. ultimativní změny. Ultimativní změnou se přitom rozumí změna v režimu „take it or leave it“, což znamená, že druhá smluvní strana není oprávněna odmítnout návrh změny smlouvy a nemá tedy možnost zůstat zavázána z původního závazkového vztahu a změně závazku se může vyhnout pouze tím, že jej (předčasně) ukončí. Smluvní strana, vůči které je návrh na změnu činěn, má tak dvě možnosti - buď změnu akceptuje (zpravidla mlčky), nebo smlouvu předčasně ukončí.

Nejvyšší soud se ve svém nedávném rozhodnutí[1] zaobíral ve vztahu k ultimativním změnám smluv, resp. obchodních podmínek otázkou, kterou ve své rozhodovací praxi dosud neřešil, totiž **zda lze prostřednictvím sjednané jednostranné změny obchodních podmínek, které jsou součástí smlouvy, zakotvit i nové ujednání, v daném případě právo jedné strany smlouvu vypovědět.**

Strany v projednávaném případě dne 12.12.2003 uzavřely smlouvu na dobu určitou (do 30.4.2030), kdy část jejího obsahu byla součástí obchodních podmínek. V obchodních podmínkách bylo sjednáno oprávnění (pro smluvní stranu, která je vytvořila; dále označována jako poskytovatel) k jejich jednostranné změně, a to při dodržení sjednaného postupu - změna musela být druhé smluvní straně (dále označována jako účastník) oznámena minimálně 3 měsíce předem s tím, že nebude-li účastník s novým zněním obchodních podmínek souhlasit, má právo smlouvu vypovědět.

V době vzniku smluvního vztahu byla dále sjednána možnost výpovědi smlouvy pouze ve prospěch účastníka. V průběhu trvání smluvního vztahu poskytovatel prostřednictvím jednostranné změny obchodních podmínek (a dohodnutým způsobem) přistoupil k zakotvení nové možnosti ukončení smlouvy, a to výpovědí poskytovatele s výpovědní dobou v délce 2 let. Zanedlouho po realizované změně obchodních podmínek poskytovatel přistoupil k podání výpovědi smlouvy.

Účastník platnost výpovědi poskytovatele napadl žalobou o neplatnost výpovědi. Nálezací soudy uzavřely, že výpověď nebyla učiněna po právu a žalobě vyhověly. Podstata sporu přitom spočívala v zodpovězení dotazu, zda je poskytovatel v projednávaném smluvním vztahu oprávněn přistoupit k

jednostranné změně obchodních podmínek a tímto způsobem zakotvit novou možnost ukončení smlouvy. Oba nalézací soudy na tento dotaz odpověděly negativně.

Nejvyšší soud se nicméně se závěry nalézacích soudů neztotožnil. Naopak uzavřel, že mezi stranami byl sjednán mechanismus změny obchodních podmínek, který poskytovatel smluvně předpokládaným způsobem využil. Konstatoval tedy, že strany si mohou sjednat zvláštní mechanismus změny smlouvy. Literatura za příklad takové jednostranné změny označuje tzv. ultimativní změny, kdy je jedna strana ze smlouvy oprávněna předložit změnu smlouvy ve smyslu „take it or leave it“. Druhá strana není přitom oprávněna odmítnout návrh změny smlouvy, nýbrž se může změně smlouvy vyhnout pouze tím, že ji ukončí. Tyto závěry jsou již potvrzeny stávající judikaturou.[2] Novou bylo právě posouzení otázky, zda lze prostřednictvím sjednané jednostranné změny obchodních podmínek vtělit do těchto podmínek nový způsob ukončení smlouvy. Nejvyšší soud na uvedenou otázku odpověděl **kladně, když uvedl:**

„Jestliže si strany rozsah sjednané možnosti jednostranné změny obchodních podmínek neomezily, nelze dovodit, že případná změna se může vztahovat pouze k okolnostem v obchodních podmínkách již upravených, jak nesprávně uzavřel odvolací soud. Za změnu smlouvy, resp. obchodních podmínek tvořících její součást, nelze považovat pouze změnu již existujících ujednání, ale také vložení ujednání nových nebo odstranění stávajících. Odvolací soud dovodil přísné omezení změn, které lze provést na základě sjednaného mechanismu změny obchodních podmínek, aniž by konkrétní změnu obchodních podmínek poměřoval korektivem přiměřenosti, který by při posuzování případných excesivních změn provedených prostřednictvím ultimativní změny obchodních podmínek přicházel v úvahu. Nelze přitom vyloučit, že za určitých podmínek by bylo možné považovat ultimativní změnu obchodních podmínek za zneužití práva, kterému nelze poskytnout právní ochranu. V řešeném případě však odvolací soud učinil závěr o zneužití práva ze strany poskytovatele dosud pouze na základě toho, že poskytovatel do obchodních podmínek doplnil právo vypovědět smlouvu ze své strany, které obchodní podmínky v původním znění neobsahovaly, aniž by se soud zabýval tím, zda tato změna obchodních podmínek byla přiměřená či nikoli.“

Závěrem uvádíme, že popisované rozhodnutí Nejvyšší soudu se týká předchozí právní úpravy obsažené v zákoně č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník. Máme však za to, že prezentované závěry budou aplikovatelné i na případy posuzované dle stávající platné a účinné právní úpravy.

JUDr. Lenka Příkazská,
advokátka

Mgr. Ester Šamajová,
spolupracující advokátka

[HSP Partners advokátní kancelář v.o.s.](#)

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336
e-mail: ak@akhsp.cz

[1] Rozsudek ze dne 6.12.2018, sp. zn. 23 Cdo 1580/2018.

[2] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.2.2013, sp. zn. 23 Cdo 1098/2012.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporální autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)